

Transskription Carl Jürgen Bock

En kortere lydoptagelse af interview med Carl Jürgen Bock.

*Lavet af Sølvi Koch og Anette Krenzen. Hører til materialet **Turen på Gendarmstien**.*

Anette: Dette er en lille lydoptagelse med Carl Jürgen Bock fra Skeldegård på Broagerland, som vil fortælle lidt om sin levnedbeskrivelse.

Carl: Ja, tak for det. Jeg er opvokset her på Broagerland, født og opvokset i Broager på Mariegaard, hvor vi boede indtil 1947, da min far fik sin forpagtning opsagt af Kreditanstalt Vogelgesang, som var ejer af Mariegaard, som på det tidspunkt var under likvidation (Kommentar: kreditforeningen) og administreret af jordbrugsudvalget. Og som gjaldt 86 andre gårde i Sønderjylland. Men vi flyttede så til Skeldegård, hvor vi far overtog den gamle slægtsgård fra 1783, hvor den hidtil havde været i besiddelse af hertugen af Glucksborg indtil de uddøde i 1779 og kronen overtog gården og nu var blevet udstykket, og kommer på auktion i 1784 og bliver overtaget af min slægt. Det var Hans Clausen fra Ulkebøl, der havde en sæk penge på 38000 rigsdaler. Det kunne han så købe næsten 60 hektar for med bygning. Og min generation har i 1868 skiftet navn fra Clausen til Bock, idet den sidste Margrethe Clausen var enebarn og Margrethe Clausen blev gift med Hans Christian Bock, der kom fra Angeln, men som var forpagter på Kegnæsgård på Sydals. Og efter Marcaget Clausen og Hans Christian de fugte så min bedstefar som var gift med Frederikke Bock, som var født Kruse ved Egernefærde. Min far overtog som sagt i 1947 og min kone og jeg overtog så i 1969 og vi bor stadigvæk på gården. Jorden er så forpagtet ud til anden side. Vi agter at blive boende så længe vi kan. men gården er jo liggende på sydspidsen af Broagerland lige indtil Skeldekobbøl, hvor gendarmstien går forbi lige ude ved den anden side af Skeldekobbøl. Ja, min opvækst har været inden for rammerne af det tyske mindretal, det var mine forfædre og man spørger tit, hvorfor er I tyske og så spørger jeg hvorfor er du dansk? De nationale konflikter opstod jo i midten af 1800-tallet, i 1840'erne, faktisk efter Napoleonskrigene, hvor der opstod nationale konflikter i hele Europa og i Slesvig og dermed i Sønderjylland. De opstod jo fordi dengang stod den danske med Napoleon og den tyske side imod Napoleon. Og det udviklede sig til 3-års krigen her, som aldrig blev ordentlig afsluttet og den opstod jo igen som den anden slesvigske krig i 1864 og der oplever vi jo efter 1864 og især efter vi blev indlemmet i det prøjsiske rige efter 1871 en fortyskning i Sønderjylland. Især mod det tyske mindretal, som ikke var et mindretal dengang men flertallet. Mindretallet opstod jo først i 1920 efter afstemningen. Den foregik i 3 zoner, zone 1 her i Sønderjylland, zone 2 i Slesvig og zone 3 helt ned til Ejderen. Zone 3 havde man ingen afstemning, zone 1 d. 10.februar 1920 og zone 2 d. 14.marts 1920 og da det var en "enbloks-afstemning", så var det nuværende Sønderjylland dansk. I Danmark hedder det genforening og i Tyskland siger man indlemmelse i Danmark. Hvad der så er rigtigt, det er op til enhver at vurdere. Tidligere museumsinspektør Adriansen, som jo beskæftigede sig meget med den sønderjyske historie og den sønderjyske kultur, sagde altid, at det var ingen genforening, fordi Sønderjylland har aldrig været en del af Danmark, men var en del af Slesvig, af hertugdømmet Slesvig. men det var en del af helstaten, monarkiet Danmark.

Anette: Men hvad har det betydet for dig og for din familie?

Carl: For min familie og især for mig, jeg er jo født under krigen i 1944, kom i skole i 1950, og jeg kan huske tilbage til jeg var en to-tre år og indtil jeg kom i skole der var jeg totalt upåvirket af at vi var tyske og vi snakkede tysk derhjemme og vi snakkede sønderjysk med personalet, altså karlene derhjemme, og med fodermesterens børn snakkede vi sønderjysk. Men i huset snakkede vi kun tysk, vi kunne få en over fingrene hvis vi snakkede dansk indenfor, sådan var det. Men i 1950 gik det op for mig at der var noget der ikke rigtigt passede sammen, fordi jeg kom i tysk skole og det var fint nok, der var ikke mange børn i den tyske skole, der var 13, fordelt på 7 årgange og vi var 4 i 1. klasse, men det var ikke mange, men på vej til skole ved rutebilstationen blev der tit råbt efter os, som nazisvin og tyskersvin og så videre og det forstod vi ikke en klap af som 6-7 årige. Men det gik op for os senere, at det var jo de store børn der var vokset op under krigen, de var jo blevet opfostret derhjemme med at de skulle udvise et vist had for alt hvad der var tysk og sådan var det altså. I 4. klasse kom jeg i den tyske skole i Sønderborg og der fortsatte det faktisk på samme måde på vej til skole, man så lidt skævt efter os, der gik i den tyske skole og det var ikke særlig rart og det resulterede senere i at da jeg havde forladt skolen og det vil sige det sidste år, da jeg gik på Statsskolen, da var jeg træt af alt og alt hvad der havde med mindretallet at gøre så jeg fik en plads eller kom i lære ved et landbrug på Als ved en god dansk familie- og derefter forlod jeg Sønderjylland og tog til Holland og der var jeg et års tid hvorefter jeg kom til Sjælland, 4 år i det hele, 3 år ved militæret i Næstved og 1 år i en kostald, det var en god tid. Det var nok den bedste tid ved militæret i Næstved (Kommentar: gardehusarerne) især det med hestene, jeg var alle tre år ved hestene, ved Gardehusarregimentet. Og da jeg kommer hjem igen, blev jeg gift med en pige, som var i nøjagtig samme situation. Hendes far havde deltaget i krigen som waffen-ss-mand og hendes far og bedstefar havde været interneret i Fårhus og vi kunne vældig finde ud af det vi to og det vil sige vi sluttede os til det tyske mindretal igen. I modsætning til mange af vore skolekammerater, der havde vendt mindretallet ryggen, og aldrig kom tilbage til mindretallet, men vi siger altid derhjemme vil vi holde jul med de danske julesange eller vil vi holde jul med de tyske julesange og vi besluttede os altså til at holde jul med de tyske julesange. Og sådan har vi også opdraget vores børn. Vores tre piger, som nu er henholdsvis 55, 51 og 48 år, taler kun tysk med hinanden, selvom de er gift på forskellig måde, en med en englænder, en med en bayer (Kommentar: fra Bayern), en med en fra Sønderborg. Men hvis de er sammen snakker de kun tysk, uanset hvem der står ved siden af. Og det er da specielt for det tyske mindretal, at man ikke snakker sønderjysk, men kun tysk. Ja, sådan er det.

Anette: Og til sidst her, Carl. Hvad har det betydet for dit foreningsliv og samarbejde?

Carl: Mit foreningsliv, jeg har et ben i begge kulturer, jeg har været aktiv i Det tyske Museum i Sønderborg, været formand her for lokalhistorisk forening, her i Broager for lokalhistorisk arkiv, været i bestyrelsen i mere end 20 år, været formand i 13 år og så har jeg været formand for Ringriderforeningen i 19 år her i Broager og samtidig har jeg siddet i bestyrelsen for den tyske Frimenighedskirke i Tinglev og i Gråsten og mens jeg var ved militæret var jeg i halvandet år fast standardvagt ved garden og da sagde man derhjemme: "Hvad siger din far til, at du rider med dannebrog?" Så sagde jeg: "det er han da stolt over", men en flagstang derhjemme det havde vi ikke og det fik vi ikke.

Anette: Hvis du skulle sige noget til sidst, der sker jo meget på vores egn, der flytter mange til os sydfra og den sproglige mangfoldighed, som de efterlyser rigtig meget, oplever du, at der er åbenhed overfor både tysk og dansk?

Carl: Det er der bleven de senere år. Den nationale konflikt, den eksisterer ikke mere. Man kan fornemme det til tider, fx at hvis vi er til mindehøjtidelighed oppe ved Dybbøl, så kan man fornemme det ved at nogen i den ældre generation har antiparti ved alt hvad der er tysk, men det er ved at uddø, men der er jeg jo også lidt speciel, jeg sidder jo i præsidiet for Danske Gardehusarforeninger og er formand for Gardehusarforeningen Sydjylland og stå oppe på Dybbøl i uniform, - det har jeg det fint med. Ja, men det havde nok ikke gået så godt, hvis jeg havde gjort det for 20-25 år siden. Men sådan er det. Det er en glædelig udvikling. Og på tysk siger vi: "Frühere gegen einander und dann mit einander und jetzt für einander." Det var det.

Anette: Tak skal du have.